Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Maria Etxeberria Murgiondo

Legazpi, Gipuzkoa (1921)

Aurkibidea

Biografia

1921ean jai zen Mutiloako meatzeetako langileentzat egindako etxean, "Troiko minetan". Ama Mutiloako Markaztegikoa zuen, eta aita legazpiarra; bost anai-arreba ziren familian. Aita Patrizio Etxeberriaren laguna zen; eta, hark lana eskainita, Legazpira joan ziren bizitzera "Konfiteronekoa" etxera, Mariak bi urte zituela. Eskolan, Legazpiko nazionaletan ibili zen zortzi urtetik 13 urtera bitartean. Josten ikasten ibili zen Bikuña kalean; eta gerora, ahizparekin eta koinata batekin etxean hasi zen joste-lanetan. 1938-40 urteetan, milizianoei trajeak josten aritu zen. Abaltzisketako gizonarekin ezkondu eta Legazpin jarri ziren bizitzen. Senarrak ardo-biltegia zuen eta Maria ere hantxe aritu zen lanean.

Zintak

LGA-040

- **Proiektua**: Legazpiko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Otegi, Aitziber
- **Data**: 2010-07-06
- **Iraupena**: 84 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Etxeberria, Eider

Pasarteak

1. Elkarrekin bizitzeko moduak

- **Erref**: LGA-040/005
- **Iraupena**: 0:02:36. **Hasi**: 00:06:56. **Bukatu**: 00:09:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:
<p>Lehen, bikoteak ezkontzen zirenean, bietako bat etxera ezkontzen zen;

eta denen artean ondo konpontzea zaila zen. Beste bikote batzuk beste familia batzuekin jartzen ziren bizitzen, "derecho a cocina" tratua zeukatela. Ezkongabeak apopilo egoten ziren familietan, eta horri esker, hainbat familiak bizimodua ateratzeko modua izaten zuen.

2. Hainbat lekutan bizitzakoak

- **Erref**: LGA-040/006
- **Iraupena**: 0:01:36. **Hasi**: 00:09:32. **Bukatu**: 00:11:08
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
"Konfiteroaren etxetik" "Elizondora" pasa zirenean, errentero ziren. Lehengo eta oraingo bizimodua alderatzen ditu.

3. Gutxi izan, baina denen artean banatzeko ilusioa

- **Erref**: LGA-040/007
- **Iraupena**: 0:00:59. **Hasi**: 00:11:08. **Bukatu**: 00:12:07
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:
Mariaren senarraren familian, 12 senide ziren. Gozokiak erosten zituztenean, senideen eta auzokoen artean banatzen zituzten, ilusio izugarria egiten zieten.

4. Tabernan ematen zuten janaria

- **Erref**: LGA-040/010
- **Iraupena**: 0:02:32. **Hasi**: 00:14:19. **Bukatu**: 00:16:51
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:
Lehen tabernan zer jaten zen aipatzen du: baba gorriak, dilistak, aza, azalorea, garbantzuak, paella, arroz-esnea, haragi gisatua, oilaskoa... Gogoan du oilaskoak hiltzera dedikatzen zen emakumea.

5. Sukaldeko lana, lehen mimatuagoa

- **Erref**: LGA-040/011
- **Iraupena**: 0:03:01. **Hasi**: 00:16:51. **Bukatu**: 00:19:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Aisia » Jai-giroa » Etxe barruko ospakizunak

Laburpena:
Lehen sukaldeko lana gehiago mimatzen zen. Santikutz egunean, goizeko 5etan meza bat egoten zen, sukaldarientzat bereziki. Urteko okasio berezietan, familia osoa elkartzen zen. Batetik eta bestetik etortzeko, senideak nola moldatzen ziren azaltzen du Mariak. Egun horietan, biribilkia saltsan eta mingaina jaten zuten.

6. Ekonomikak pizteko ikatza

- **Erref**: LGA-040/013
- **Iraupena**: 0:01:05. **Hasi**: 00:21:49. **Bukatu**: 00:22:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:
Ekonomika pizteko, ikatza erabiltzen zuten. Ikatza nondik ekartzen zuten azaltzen du.

7. Tabernako ordutegia eta gauzaina

- **Erref**: LGA-040/016
- **Iraupena**: 0:02:06. **Hasi**: 00:25:39. **Bukatu**: 00:27:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa
- Lanbideak » Udal langileak

Laburpena:
Tabernako lana goizean goiz hasten zen, eta gauean berandu bukatzen zen. Gaueko 11etan erronda egiten zen: gauzaina egoten zen orduan, eta atean bastoiaz jotzen zuten. Julian Ojanguren zen gauzaina.

8. Txikiteoko ohiturak

- **Erref**: LGA-040/018
- **Iraupena**: 0:03:31. **Hasi**: 00:28:41. **Bukatu**: 00:32:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa

Laburpena:
Lehen txikiteorako joera handia zegoen: lana bukatu ostean izaten zen, eta kuadrillatan elkartzen ziren; ardo beltza edaten zuten, kristal lodi-lodizko edalontzi astunetan. Zahatoa ere ekartzen zuten batzuek, eta beraiek ardoz betetzen zieten; izan ere, 1944an, Mariaren senarrak ardoa saltzeko lokala ireki zuen. Zahatoan ardoa bakarrik sar daiteke, bestela, materiala hondatu egiten da-eta.

9. Tabernatako karta-jokoak

- **Erref**: LGA-040/019
- **Iraupena**: 0:01:41. **Hasi**: 00:32:12. **Bukatu**: 00:33:53
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Aisia » Taberna giroa

Laburpena:
Tabernan ohitura handia zegoen musean egiteko. Baina emakumeak ez ziren sartu ere egiten tabernatan. Lehen gizonak tabernatan zer karta-jokotan aritzen ziren aipatzen du.

10. Eskolan Primo de Riveraren garaian

- **Erref**: LGA-040/021
- **Iraupena**: 0:00:43. **Hasi**: 00:35:08. **Bukatu**: 00:35:51
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra aurrea » 1923-1931: Primo de Rivera

Laburpena:
1929an, Primo de Riveraren diktadura zela, eskolako sarreran letra handiekin jartzen zuen "Miguel Primo de Rivera, Marqués de Estella"; goiz batean, ordea, tapatu egin zuten protesta gisa.

11. Eskolak maistrari buruzko oroitzapen txarrak

- **Erref**: LGA-040/023
- **Iraupena**: 0:02:16. **Hasi**: 00:37:04. **Bukatu**: 00:39:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:
Eskolako maistra bat gogorra zen; beti erdaraz egiten zien. Gaur egun, uste du haurdun zegoelako, ez zela ondo egongo; eta horregatik zigortzen zituela umeak arrazoirik eta errukirik gabe.

12. Josten ikasten aritu zenekoa

- **Erref**: LGA-040/025
- **Iraupena**: 0:01:18. **Hasi**: 00:40:19. **Bukatu**: 00:41:37
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:
13 urte zituela, eskola utzi zuen Mariak. Bitartean, josten ikasi zuten Bikuña

kalean, maistra Carmen Urkiola zuela. Josten eta makinaz bordatzen ikasi zuen. Gerora, Mariak bere kabuz jarraitu zuen josten ikasten.

13. "Singer" josteko makinak

- **Erref**: LGA-040/027
- **Iraupena**: 0:01:15. **Hasi**: 00:44:04. **Bukatu**: 00:45:19
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lantegiak » Gipuzkoako lantegiak
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Beste aurrerapen batzuk
- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:
Lehen, josteko makinak "Singer" markakoak ziren. Pedalari emanda funtzionatzen zuten; Mariak altzari bat sortu zuen makina jasotzeko.

14. Josteko pausoak eta garai hartako estiloak

- **Erref**: LGA-040/029
- **Iraupena**: 0:02:56. **Hasi**: 00:46:36. **Bukatu**: 00:49:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Sastreak, jostunak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:
Jantziak josteko, hainbat pauso zeuden: lehenengo, neurriak hartu; gero, tela ebaki; orduan, albaindu; eta azkenik, probatu (oro har, bi aldiz). Aldizkarietatik hartzen zituzten arropak josteko ereduak. Orduko estiloak aipatzen ditu. Eskoteak lehen nolakoak ziren azaltzen du.

15. Besaburuko betegarriak

- **Erref**: LGA-040/030
- **Iraupena**: 0:00:54. **Hasi**: 00:49:32. **Bukatu**: 00:50:26
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:
Lehen ere erabiltzen ziren besaburuko betegarriak; nola egiten zituzten azaltzen du.

16. Lehengo eta oraingo janzkeraren arteko aldeak

- **Erref**: LGA-040/031
- **Iraupena**: 0:01:29. **Hasi**: 00:50:26. **Bukatu**: 00:51:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:
Normalean, blusek mahuka luzeak izaten zituzten lehen. Lehen emakumeek ez zituzten erabiltzen kamiseta tirantedunak eta galtzak. Gorputz motaren arabera, galtzek zer eragin duten aipatzen du.

17. Material desberdina egunaren arabera

- **Erref**: LGA-040/032
- **Iraupena**: 0:00:54. **Hasi**: 00:51:55. **Bukatu**: 00:52:49
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:
Lehen zer arropa mota eramaten zuten aipatzen du: material batzuk egunero erabiltzeko, eta besteak jaietarako.

18. Beltzaran egoteagatik, lotsatuta

- **Erref**: LGA-040/033
- **Iraupena**: 0:01:16. **Hasi**: 00:52:49. **Bukatu**: 00:54:05
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Apaintzea

Laburpena:
Azala zuria eramaten zuten; baserritarrek azala beltzarana izaten zuten. Baserritar batzuek, lotsatuta, lixibarekin garbitzen zituzten besoak.

19. Gaztetako aisialdia

- **Erref**: LGA-040/035
- **Iraupena**: 0:01:15. **Hasi**: 00:56:27. **Bukatu**: 00:57:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:
Lagun kuadrillak herrian bertan ibiltzen ziren; gainerakoan, zer jaitara joaten ziren azaltzen du. Orduko aisialdiko planak aipatzen ditu.

20. Umetako jolas batzuk

- **Erref**: LGA-040/036
- **Iraupena**: 0:02:59. **Hasi**: 00:57:42. **Bukatu**: 01:00:41
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:
Umetan jolasean ibiltzen ziren, eta jolas haietako batzuk azaltzen ditu.

21. Kalderon jolasa

- **Erref**: LGA-040/039
- **Iraupena**: 0:01:40. **Hasi**: 01:02:09. **Bukatu**: 01:03:49
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:
Kalderon jolasa azaltzen du. Haren bidez, meriendako arkumea jokatzen zuten.

22. Kalderon jolasa

- **Erref**: LGA-040/041
- **Iraupena**: 0:00:20. **Hasi**: 01:04:24. **Bukatu**: 01:04:44
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:
Kalderon izena du aurretik azaldutako jokuak.

23. Dendan ardoa saltzen eta gordetzen

- **Erref**: LGA-040/044
- **Iraupena**: 0:03:05. **Hasi**: 01:07:02. **Bukatu**: 01:10:07
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Negozioak, dendak

Laburpena:
Beraien dendan, ardoa nola saltzen eta gordetzen zuten azaltzen du.

24. Mezaren osteko anisa eta berriketa

- **Erref**: LGA-040/046
- **Iraupena**: 0:01:30. **Hasi**: 01:11:17. **Bukatu**: 01:12:47
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Aisia » Taberna giroa

Laburpena:
Lehen anisa edaten zen gehienbat. Baserritarrak mezara etortzen zirenean, anisa edaten zuten meza entzun ostean, eta kontu-kontari aritzen ziren.

25. Gerra hasieran Legazpitik ihes egin zutenak

- **Erref**: LGA-040/048
- **Iraupena**: 0:03:18. **Hasi**: 01:15:45. **Bukatu**: 01:19:03
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:
Gerra garaia ezagutu zuen Mariak: batzuek herritik alde egin zuten, eta beste batzuk herrira sartu ziren; orduan, Mariaren gertuko hainbat gizonek ihes egin zuten Frantzia aldera. Ihesaldian, tiroketa izan zen; baina, zorionez, ez zitzaien ezer gertatu.

26. Falangeko milizianoentzako trajeak josten

- **Erref**: LGA-040/050
- **Iraupena**: 0:02:50. **Hasi**: 01:20:27. **Bukatu**: 01:23:17
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Falangistak
- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:
Mariak gerrako trajeak josten zituen Falangeko milizianoentzat; beste jostun batzuk ere horretan aritu ziren.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-04

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com